

Jelenségek

A „Februári Győzelem” előtt és után

Tanítóim annak idején csak szemlesütve mondták-magarázták, hogy bár a helyesírási szabályok szerint a történelmi események nevét a magyarban kisbetűvel írjuk, de vannak kivételek: ilyen például a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, de a szlovákiai magyar diákok meg újságok ideológiai meg államhűségi kötelességből nagy kezdőbetűvel írták a Szlovák Nemzeti Felkelést, valamint a Februári Győzelmet. Képzeli csak el, mi lett volna, ha valamelyik tanár az ötvenes években „szakmai” támadást indít az ilyen gyakorlat ellen.

Gyakorló tanárként én is kényelmetlenül éreztem magam, amikor e kivétel mellett kellett „érvelnem”. Ilyenkor gyakran elgondolkodtam a győzelem szó jelentésén meg a fogalom tartalmán. Bizony több mint hat évtizednyi életem alatt sokszor olvastam, hallottam győzelmekről és vereségekről, győztesekről és legyőzöttekről, diadalívlekről és diadalmenetekről, a győztesek bosszújáról, a vereséget szenvedők megalázásáról. Volt holokausz, lakosságcserére pingált kitelepítés, tömegsírok, megideologizált vagyonelkobzás és vagyonszerzés. Az emberek és népek kapcsolatában farkastörvények uralkodtak, s talán még ma is – szélsőroham gyanánt – felborítják a békés kapcsolatokat.

Sajnos, meg kell állapítani – a történelemben ugyanis rengeteg példával találkozunk –, hogy a győzelem magában hordozza a bosszúállás lehetőségét. A kedves olvasó bizonyára megbocsátja, ha konkrét esetekkel nem illusztrálom ezt az állítást.

Még elítélendőbb, ha valaki vagy valamely közösség önző számításból odacsapódik a győztesekhez, holott „érdemei” szerint éppenséggel a másik oldalon lenne a helye. Az ilyen „győztesek” még makacsabban ragaszkodnak a győztesi nimbuszhoz, s helyzetüket szinte a végtelenségig élvezni akarják. A második világháború után – jókaiasan mondva – politikai divattá vált a nemzetek, az emberi-

ség felosztása győztesekre és legyőzöttekre. Persze előbb is voltak ilyen kísérletek. Talán sokak számára ismerős a következő felismerés: a monarchia hadseregének valamelyikében szolgáló magyar és szlovák katona közül az első vesztesként, a másik győztesként öltötte magára a civilt.

A 2. világháború után én személyesen is – alig öt éves magyar gyerekként – megtapasztaltam az akkor sokak által győzelemnek becézett politikai állapot keserű-keserves ízeit. Szinte naponta vártuk családostul-rokonoságostul, mikor morajlanak fel a kísérteties zúgású taherautók, mikor deportálnak Csehországba, mikor telepítenek Magyarországra. Máig nem tudom biztosan, minek köszönhető, hogy a drámának ez a kifejelete, a győztesek e „gesztusa” elmaradt. Előszörként ízeletem meg a februárnak minősített győzelmet, amikor szinte egy szempillantás alatt a hatalomtól kezdve, állítólag, minden a munkásosztály kezébe került. Bárcsak valóban így történt volna. Őszintén kimondom: ez volt a munkásosztály legnagyobb történelmi önbecsapása. Nem nehéz kitalálni, kik követték el a csalást. Kisdíákként akkor csupán azt tapasztaltam, hogy a Beneš-portrét a tanterem falán Klement Gottwald képe váltotta fel. A tegnapi győztes február 25-én vereséget szenvedett a későbbi legyőzöttől. Az alig 18 éves tanító néni már nem Masarykról és Benešről mesélt legendaszintű történeteket, hanem Gottwaldról, aki – úgy mond szegénysége miatt – utcai lámpák fényénél ismerkedett meg Marx és Lenin megkérdőjelezhetetlen tanaival.

Hát ilyen, de még tovább illusztrálható győzelem-képpel sújtott le rám a sors. Milyen út vezethetne az igazi győzelemhez? Talán egy olyan, ahol sikerülne összehangolni az emberi erőket, képességeket, az erkölcsi törvényeket, hogy erőteljesebb hatásokkal épülhessen az emberségesebb világ.

Korpás Pál

Beszélgetés a nemzeti tudatról

Balról: Lendvay Tibor, dr. Révész Angelika, Pálincás Tibor /háttal/, Puskás Tünde és Korpás Pál

Valószínűleg értékes dokumentum /magnófelvétel/ született azon az ankétszerű beszélgetésen, amely 2005. január 5-én zajlott le az Ipolysági Városi Könyvtár új, Tabán lakótelepi olvasótermében. Olyan szempontból is érdekes ez a véleménycsere, hogy az új épületben először került sor csoportos rendezvényre. **Puskás Tünde** szlovákiai magyar származású svédországi doktorandusz fogalmazott meg több, a kisebbségek nemzeti tudatával kapcsolatos kérdést, s ezekre kért választ a meghívott ipolyságiaktól. Több országból összegyűjtött válaszok alapján ír doktori disszertációs munkát az európai nemzeti kisebbségek nemzeti tudatáról. A kérdezettek, rövid bemutatkozás után – többek között – ilyen kérdésekre válaszoltak: Milyen a kötő-

désük a magyarsághoz, az anyaországhoz? Mit jelent számukra a haza, a szülőföld? Milyen tényezők befolyásolják a nemzeti kisebbségek tudatát? A sikertelen dec. 5-i népszavazás milyen hatással lehet a kisebbségi egyén és közösség nemzeti tudatára? stb.

A válaszokból színes és árnyalt kép áll össze erről a jelenségről. A megkérdezettek szinte egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy a népszavazási eredmények egyáltalán nem ingatták meg nemzeti öntudatukat. Véleményük szerint azokra lehet negatív hatással, akiknek nemzeti öntudata eddig is ingatag volt.

A tartalmas eszmecseréhez méltó feltételeket biztosított Solmoši Márta könyvtárvezető és munkatársai.

/korpás/

Balról: Solmoši Márta, Kajtor Pál /háttal/, Bendík Béla és B. Szabó Márta